

3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

3.1. Zaměření školy

Motto našeho školního vzdělávacího programu zní: „Vzděláním a výchovou ke svobodě a odpovědnosti“. Uvědomujeme si, že generace současných dětí je ovlivněna rychlostí změn, každodenním přívalem informací, využíváním technologií s umělou inteligencí. Společnost prochází hlubokou změnou vztahů a hodnot. Je důležité, aby lidé byli svobodní, ale neméně důležité je, aby byli schopni svoji svobodu unést a aby byli schopni nést zodpovědnost za své činy a rozhodnutí. Bereme realizaci našeho ŠVP jako výzvu, chceme rozvíjet žáky školy tak, aby se z nich staly sebevědomé osobnosti, které se dokáží kreativně přizpůsobit změnám a budou je využívat k prospěchu svému i celé společnosti.

Program respektuje tradice školy, vychází z analýzy vzdělávacích podmínek a reaguje na vzdělávací potřeby dětí i požadavky jejich zákonných zástupců.

Priority:

- ☞ poskytování vyváženého, kvalitního všeobecného vzdělání,
- ☞ všestranný rozvoj kompetencí, potenciálu a zájmů žáků,
- ☞ rozvíjení spolupráce, komunikace,
- ☞ podpora kreativity,
- ☞ vytváření bezpečného a podnětného prostředí, respektující přístup k žákům,
- ☞ propojování učiva s důrazem na jeho smysluplnost a učení pro život,
- ☞ práce v mezinárodních i školních projektech,
- ☞ kvalitní příprava žáků ke studiu na středních školách,
- ☞ podpora čtenářství,
- ☞ rozvoj digitální gramotnosti,
- ☞ environmentální výchova,
- ☞ individuální a diferencovaný přístup k žákům,
- ☞ poskytnutí prostoru pro individuální vzdělávání žáků,
- ☞ zapojení dětí do demokratického procesu rozhodování a řízení formou žakovského parlamentu.

3.2. Výchovné a vzdělávací strategie

V následujícím přehledu představujeme pestrou škálu učiteli uplatňovaných postupů, metod a forem práce, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.

Na naší škole chápeme rozvoj klíčových kompetencí jako dlouhodobý proces, který je možno realizovat vzájemnou spoluprací, komunikací a pestrou nabídkou výchovně-vzdělávacích strategií.

V tabulkách pro jednotlivé předměty a ročníky odkazuje na klíčové kompetence označené následujícími kódy.

A – Kompetence k učení

Na konci základního vzdělávání žák:

A1 – vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení

A2 – vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě

A3 – operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy

A4 – samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti

A5 – poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Společné výchovné a vzdělávací strategie:

- plánujeme sekvence navazujících vyučovacích hodin směřujících k dlouhodobým cílům
- plány učení či kritéria práce vytváříme společně s žáky
- učíme žáky shromažďovat důkazy o jejich posunu v učení
- nastavujeme přiměřené vzdělávací cíle pro každého z žáků
- zadáváme úlohy různými alternativními způsoby
- provázíme žáky diskusí o tom, které postupy může využít v následující práci
- podporujeme nápady žáků
- rozvíjíme schopnost sebereflexe a reflexe učebního procesu
- dáváme prostor žákům učit se mezi sebou navzájem
- vedeme žáky ke spolupráci a vzájemné podpoře při učení
- učíme žáky pracovat s nástroji, které umožňují sledovat a zaznamenávat jejich pokrok (práce s portfoliem, mapa učebního pokroku, mapa rozvoje kompetencí, kompetenční karty)
- vytváříme bezpečný prostor pro práci s chybou (za chybu žáky netrestám, společně hledáme cestu, jak chybu příště eliminovat a jak ji využít k dalšímu rozvoji)
- jsme důslední ve vyžadování domluvených pravidel, současně jsme pro žáky osobami, které jim poskytují pocit bezpečí
- nabízíme dětem různé soutěže a olympiády
- zadáváme terénní problémové úlohy v rámci výletů, vycházek, výukových programů, exkurzí, škol v přírodě
- zamýšlíme se s žáky nad tím, co jim k učení pomáhá a současně je učíme, jak pracovat s časovou dotací na zadanou práci
- před započítím práce mapujeme s žáky osvojení prozatímních postupů práce, učení

- necháváme žáky samostatně při výuce objevovat, co se učí
- navozujeme takové situace, při nichž si žák zkouší odhadování vlastních sil a možností, definování překážek v učení apod.
- shromažďujeme a sdílíme zdroje, které mohou žákům v učení pomoci (např. různé procvičovací digitální programy, portfolio kompetencí aj.)
- poskytujeme materiály pro hlubší rozšíření znalostí
- podporujeme odpovědnost žáků za jejich učení tím, že jim vytváříme příležitosti aktivně využívat to, co se naučili
- průběžně s žáky reflektujeme, co zvládli, co mají a nemají upevněno, současně dáváme žákům prostor pro reflexi toho, co se naučili a jak k tomu došli
- pokud žák neplní úkoly, intervenujeme – snažíme se v diskuzi s žákem / rodiči dopátrat toho, proč tomu tak je, ve spolupráci se snažíme nastavit další cíle a plány učení
- zadáváme různé úkoly v terénu (při vycházkách, výletech atd.)
- žákům devátých ročníků zadáváme a provázíme je absolventskými pracemi
- propojujeme výuku se zkušeností žáků a zprostředkováváme jim smysl vyučovaného obsahu (proč se konkrétní obsah či kompetenci učí)
- podporujeme žáky k dalšímu učení tím, že oceňujeme jejich silné stránky, jejich snahu, pokrok a úspěchy
- zprostředkováváme žákům konkrétní příklady výstupů úspěšného učení ve vztahu ke škole i celkovému rozvoji osobnosti
- podporujeme u žáků postoje (nastavení mysli), které jim pomáhají rozvinout a udržet motivaci
- umožníme žákům vidět celkový rámec učiva a porozumět, jak jednotlivé lekce přispívají k jejich celkovému rozvoji osobnosti
- vytváříme dynamické aktivity, při projektové výuce umožníme žákům výběr témat, která jsou pro ně zajímavá, a přizveme je k plánování, dlouhodobě pozorují a oceňují snahu a vůli
- podporujeme žáky v tom, aby projevovali své názory a potřeby a nebáli se při svém učení chybovat, o chybách přemýšleli a dále se z nich učili, vlastní chyby odkrýváme žákům jako příležitosti k učení
- poskytujeme zpětnou vazbu (celkovou – nejen na výsledky), která je konkrétní a umožňuje studentům cíleně zlepšovat své dovednosti, preferujeme pozitivní zpětnou vazbu
- pro hodnocení práce žáků a jejich pokroku v učení využíváme popisná kritéria (která jsou srozumitelná a korespondují s cíli výuky), nastavenými kritérii zohledňujeme celkové pokroky žáků
- vedeme žáky k sebehodnocení na základě kritérií, kterým rozumějí, a podporujeme tím jejich odpovědnost za vlastní učení
- vedeme žáky ke vzájemnému hodnocení pokroku v učení (vrstevnické hodnocení) na základě jim srozumitelných kritérií, a to za předpokladu, že se při tom daří zachovávat bezpečné prostředí
- poskytujeme zpětnou vazbu tak, aby byla efektivně využitelná pro další učení žáků (ukazuje další krok ke zlepšení, je respektující, konkrétní, včasná a konstruktivní)
- inspirujeme žáky tím, že se sami neustále učíme, a to také od žáků a spolu s nimi
- podporujeme žáky v tom, aby projevovali své názory a potřeby a nebáli se při svém učení chybovat, o chybách přemýšleli a dále se z nich učili, vlastní chyby odkrýváme žákům jako příležitosti k učení
- dlouhodobě pozorujeme snahu a vůli, preferujeme pozitivní zpětnou vazbu
- poskytujeme zpětnou vazbu (celkovou, ale i průběžnou), která je konkrétní a umožňuje studentům cíleně zlepšovat své dovednosti

- při nastavování kritérií zohledňujeme nejen očekávané výstupy, ale i evidenci o dosavadním pokroku žáků, vedeme žáky k sebehodnocení na základě kritérií, kterým rozumějí, a podporujeme tím jejich odpovědnost za vlastní učení
- poskytujeme zpětnou vazbu tak, aby byla efektivně využitelná pro další učení žáků, využíváme různé způsoby poskytování zpětné vazby žákům a jejich práci (rychlejší zpětná vazba: ústní ocenění, palec nahoru, úsměv /časově náročnější zpětná vazba: písemná zpětná vazba, slovní hodnocení apod.)

B – Kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák:

B1 – vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností

B2 – vyhledá informace vhodné k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problémů, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému

B3 – samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy

B4 – ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů

B5 – kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Společné výchovné a vzdělávací strategie:

- zahajujeme diskuzi ve třídě o běžných problémech dětí a brainstorming o možných řešeních
- organizujeme třídní diskuze o běžných problémech (neshody s kamarády) a vedeme žáky k tomu, aby navrhovali řešení
- zdůrazňujeme, jak různé pocity a perspektivy mohou ovlivnit to, co považujeme za problém
- organizujeme skupinové činnosti, kde žáci společně řeší problémy
- vyzýváme žáky k brainstormingu a zdůrazňuji, že může existovat více řešení
- po diskuzi zkoumáme různé nápady a hodnotíme jejich proveditelnost
- nabízíme skutečné společenské problémy, kde žáci musí zvážit různé perspektivy a navrhnout udržitelná řešení, kde vyjadřují vlastní hodnoty a přesvědčení o svém vlivu na vnímání problému
- zadáváme projekty nebo na zadané téma, které vyžadují analýzu problému
- zaměřujeme se na to, aby žáci analyzovali tyto situace z různých perspektiv a diskutovali o možných řešeních a jejich důsledcích
- podporujeme reflexi nad vlastními reakcemi a srovnání s reakcemi ostatních
- podněcujeme žáky k aktivitě, nabízíme ve třídě brainstormingové situace na konkrétní témata nebo problémy s ohledem na etické a sociální důsledky
- stanovujeme žákům kritéria pro to, jak kriticky hodnotit nápady a zvažovat různé možnosti
- nabízíme řešení, která mají různé etické a sociální dopady

- vyzdvihujeme operátory, které činí faktické tvrzení faktickým tvrzením, názor názorem a hypotézu hypotézou („víme, že“; „vyslovuji hypotézu, že“; „možným vysvětlením je“; „myslím si“, „domnívám se“, „přijde mi“ ad.)
- poskytujeme žákům psané, mluvené či obrazové materiály, v nichž se nachází tvrzení (různých typů) s vědeckým obsahem, a společně s nimi vyzdvihují příznaky jeho vědeckého zázemí (konstatování stavu s využitím měření, vysvětlení přírodního principu, popis přírodního procesu, tvrzení o zákonitostech přírody, pravidelnostech v životě společností apod.)
- dáváme žákům podněty k rozpoznávání odborných výrazů užitých v jednoduchém textu (dětská knížka, pojednání v dětském časopise, pohádkový příběh, encyklopedie ad.) či v mluveném projevu (dětská rozhlasová hra, vyprávění, žákovská prezentace ad.). Vybízíme žáky k tomu, aby tyto výrazy přiřazovali k některé oblasti vědění (živá příroda, neživá příroda, vesmír, společnost atp.)
- vyzdvihujeme a diskutujeme s žáky rozdíly mezi významy slov v jejich odborném a běžném užití (např. „růst“ rostliny, který pro biologii není pouze jejím zvětšováním, ale také změnami tvaru a vnitřního uspořádání)
- vedeme žáky k rozřazování odborných výrazů dle různých kritérií příbuznosti (výrazy spadají do společné oblasti poznání, výrazy popisují procesy, výrazy označují pouhému oku skrytý svět atp.)
- zaměřujeme se na to, aby žáci v různých typech tvrzení, která v jednoduchém textu (dětská knížka, pojednání v dětském časopise, pohádkový příběh, encyklopedie ad.) či mluveném projevu (dětská rozhlasová hra, vyprávění, žákovská prezentace ad.) rozlišují, správně určovali jejich mluvčí
- podporujeme žáky v systematické pozornosti vůči autorství čteného textu, slyšeného mluveného slova nebo sledovaného audiovizuálního obsahu (vyžadují např., aby žáci při prezentaci knihy, básničky, divadelní hry atd. vždy uváděli autora)
- podporujeme žáky v systematické pozornosti vůči typu zdroje/nosiče textu, slyšeného mluveného slova nebo sledovaného audiovizuálního obsahu (knihy, časopisy, noviny, televizní stanice, YouTube, web školy, sociální sítě...)
- poskytujeme žákům příležitost k vyjádření pocitů, které v nich nově získaná informace vyvolává
- vybízíme žáky k rozlišení věrohodných a nevěrohodných tvrzení, diskutují s nimi znaky nevěrohodnosti (tvrzení může být například nadsazené, v něm obsažená informace zjevně zkreslená nebo vymyšlená)
- k čtenému či slyšenému tvrzení předkládáme žákům doplňující informace a jako jejich průvodce usměřují jimi formulované závěry o důvěryhodnosti tvrzení
- vyzdvihuje význam otázky autorství a důvěryhodnosti zdroje tvrzení s vědeckým obsahem pro posouzení jeho relevance
- podporujeme žáky ve zpochybňování nedůvěryhodných tvrzení, a to i v případech, kdy mají jejich zdroje v očích dětí autoritativní povahu (tištěný časopis, kniha, internet apod.)
- dáváme žákům podněty k rozlišování mezi tím, co je faktické tvrzení, tvrzení hypotetické (hypotéza) a prostý názor, a to ve složitějších textech (výklad v učebnici, vědecký popularizační text, novinový text apod.), mluveném projevu i audiovizuálním obsahu (televizní pořad, dokumentární film, film s vědeckou tematikou apod.) s vědeckým obsahem
- vyzdvihujeme souběžnost konceptů náležejících k různým vědním oborům v jednom textu, výkladu, promluvě (např. fotosyntéza – chemie, rostlina – biologie, světlo – fyzika, energie – fyziky, chemie...) a podtrhujeme tak vzájemnou prostupnost jednotlivých vědních oborů

- podněcujeme žáky k posuzování míry přesnosti v užití odborných výrazů v různých typech textu či jiného mediálního obsahu (např. „deprese“ v rozvolněném vs. technickém užití)
- začleňujeme do výkladu a diskutujeme s žáky konkrétní příklady praktických dopadů vědeckých objevů či poznatků na život společnosti
- s oporou v konkrétních příkladech s žáky diskutujeme o společenských dopadech mylných či záměrně manipulativních tvrzení, která se nacházela v konfliktu s dostupným vědeckým poznáním (např. zatajování historických faktů, manipulace s výsledky přírodovědného výzkumu, intuice „zdravého rozumu“...)
- předkládáme žákům konkrétní příklady pokřivení objektivitu vědeckého sdělení v důsledku zaujatosti či předsudků
- podporujeme žáky v posuzování kvality prezentovaných tvrzení s vědeckým obsahem dle předem diskutovaných kritérií (neselektivnost, zohlednění míry nejistoty, míra shody relevantních aktérů na správnosti informace, vsazení tvrzení do příslušného kontextu...)
- nacvičujeme s žáky rozpoznání typických chyb a manipulací v argumentaci s vědeckým obsahem (např. argumentace příkladem proti pravděpodobnostnímu tvrzení, útoky ad hominem, nepodložená zobecnění atd.)
- zaměřujeme se na to, aby žáci reflektovali postavení nově získané vědecké informace z hlediska její shody či konfliktu s jejich očekáváními, preferencemi, názory
- rozvíjíme dovednost žáků “klást jednoduché výzkumné otázky” - zaměříme se s žáky na klíčové pojmy v otázce; upozorňujeme na jednoduchost a jasnost otázek; na vícevýznamovost slov; na rozlišení mezi otevřenou a uzavřenou otázkou a jaké odpovědi mohou generovat; rozebíráme s žáky možnosti proveditelnosti pozorování, měření nebo zkoumání pomocí otázky
- zaměřujeme pozornost žáků na denní pozorování věcí, které souvisí s klíčovými pojmy otázek
- upozorňujeme žáky na různé věci k pozorování, které se mohou zdát být věcmi běžnými (automatizovanými), kterých si už žáci nemusí všimnout
- upozorňujeme, že všímavost je základ vědeckého bádání - zadáváme úkoly, aby žáci identifikovali to, čeho si ve svém okolí všimli a vybízíme je k charakteristice těchto věcí
- chystáme si zdroje a informace k formulování otázek a věcem, kterých si žáci všimají
- poukazujeme na to, že vždy je důležité si k věcem načíst/zjistit co nejvíce (a proto potřebují mít otázky jednoduché)
- vedeme žáky k formulování jednoduchých otázek a vyhledávání zdrojů (jednoduchá otázka = úzké téma = úzký zdroj informací)
- vedeme žáky k tomu, aby si vytvářeli konkrétní plán, který jim umožní získat odpovědi na jejich výzkumné otázky
- nabízíme žákům různé postupy bádání, které souvisí s formulovanou výzkumnou otázkou
- upozorňujeme na vlastnosti výzkumu - přesnost, pečlivost a poctivost
- pomáháme žákům shrnout relevantní závěry z jejich bádání a poukazujeme na důležité informace pro sdílení s ostatními spolužáky
- mluvíme s žáky o tom, jak rozpoznat podložené a nepodložené informace v souvislosti s jimi řešeným výzkumným problémem
- oceňujeme práci žáků, vyzdvihujeme to, co dělali dobře a mluvíme s nimi o tom, co by mohli udělat jinak, a jak se mohou pro příště zlepšit/posunout
- poskytujeme příklady výzkumných otázek vyžadujících od žáků pozorování, měření a zkoumání
- organizujeme diskuze žáků o tom, jak formulovat výzkumné otázky tak, aby byly jasné a zaměřené na konkrétní aspekty zkoumaného jevu či problému
- pomáháme žákům rozpoznat klíčové aspekty výzkumného problému a formulovat otázky, které povedou ke smysluplnému bádání

- nabízíme ukázky praktických postupů, které mohou žákům pomoci efektivně řešit výzkumný problém (jako např. brainstorming, on-line databáze, případové studie, vedení deníků aj.)
- zajišťujeme, aby žáci měli přístup k potřebným materiálům a zdrojům pro své bádání
- zdůrazňujeme, že bádání neprobíhá bez vyhledání relevantních zdrojů
- používáme pojmy, jako je rešerše, přehled poznatků, které k otázce byly realizovány nebo se ptám, co již bylo k tématu vyzkoumáno
- pomáháme žákům plánovat jejich bádání v rámci stanovených postupů, aby efektivně používali informace potřebné k řešení výzkumného problému
- provázíme žáky v konkrétních badatelských krocích a pomáhám jim vyhodnotit, zda jejich postupy odpovídají na výzkumnou otázku
- vybízíme žáky, aby odůvodňovali zvolené postupy ve vztahu k formulovaným otázkám
- vedeme žáky, k pečlivosti, preciznosti, poctivosti, pravidelnosti měření apod.
- vedeme žáky v tvorbě výzkumných závěrů potřebných k tomu, aby prezentovali výsledky svého bádání
- poskytujeme žákům kritéria „dobré“ prezentace a zdůvodnění jejich výzkumných zjištění
- vedeme s žáky diskuse o rozdílech mezi podloženými a nepodloženými názory, povzbuzuji žáky k formulaci otázek o k posuzování věrohodnosti informací
- poskytujeme konstruktivní zpětnou vazbu k práci žáku, zdůrazňujeme silné stránky a nabízíme zpětnou vazbu pro možné zlepšení
- pravidelně reflektujeme s žákem nad procesem bádání, hodnotíme jeho postupy a zdůrazňujeme význam kritického myšlení v rámci výzkumného procesu
- organizujeme exkurze, přírodní vycházky, pozorování živých organismů a provádím s žáky různé experimenty
- umožňujeme využívat prostředky digitální techniky za účelem ověřování zdrojů a poskytujeme zpětnou vazbu
- využíváme reálné příklady tvrzení na základě ověřených dat, nebo vlastního názoru a podporujeme následnou diskuzi žáků
- vedeme žáky ke schopnosti rozkládat komplexní informace na menší části pomocí poznámek, grafů, tabulek či diagramů
- využíváme myšlenkové mapy k lepšímu porozumění celkové struktury a důležitosti jednotlivých informací
- povzbuzujeme žáky, aby uváděli důvody pro svá tvrzení a argumentovali na základě relevantních důkazů a informací
- využívám her s užitím rolí, ve kterých mohou žáci lépe porozumět různým perspektivám a motivacím, které mohou ovlivnit důležitost informace
- poskytujeme informační materiály k jednomu tématu z různých zdrojů
- poskytujeme příklady citací a diskutuji s žáky o jejich relevanci
- vytváříme bezpečné prostředí, ve kterém se žáci nebojí vyjadřovat své postoje
- organizujeme výukové aktivity, které umožňují otevřenou diskusi mezi žáky
- necháváme žáky, aby s mou pomocí identifikovali logické chyby a argumentační fauly ve svých projevech
- využíváme vzorové situace z reálného života, na kterých ukazují osvědčená řešení
- umožňujeme využívat nejrůznější prostředky k vyhledávání a ověřování zdrojů
- nabízíme řešení, která zohledňují obecně sdílené hodnoty
- organizujeme diskuze a debaty o hodnotách a zájmech jednotlivých informačních zdrojů

- vedeme žáky k obhajobě vlastní práce
- motivujeme žáky zadáváním úloh ze života
- zapojujeme žáky do vybraných rozhodování školy
- účastníme se s dětmi soutěží a probíráme možnosti řešení a postupy
- zadáváme úlohy, k jejichž řešení vede více cest, vyhodnocujeme s žáky, které řešení je optimální
- navádíme žáky, kdy je vhodné použít k řešení problémů empirický nebo matematický postup
- vyzýváme k trpělivosti, zdravému rozumu a chladné hlavě při řešení problémů
- vybízíme žáky k rychlé a hrubé kontrole výsledků pomocí jiných metod, než byly použité při řešení

C – Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák:

C1 – formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu

C2 – naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje

C3 – rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění

C4 – využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

C5 – využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Společné výchovné a vzdělávací strategie:

- vytváříme příležitosti pro různé formy diskuze, ve kterých mohou žáci bezpečně pokládat otázky a sdílet své myšlenky, prožitky, pocity na dané téma (párové diskuze, debataní kroužky atd.)
- během výuky pokládáme dostatečné množství otevřených otázek, které podněcují žáky k přemýšlení a hlubší argumentaci
- pravidelně organizujeme aktivity, ve kterých žáci prezentují ve skupinách či před celou třídou své zážitky, nápady a výsledky individuálních či skupinových činností
- do hodin zahrnujeme prvky dramatické výchovy a role-play, při kterých mohou žáci experimentovat s různými perspektivami a formami vyjádření v různých, i potenciálně konfliktních komunikačních situacích
- pomáháme žákům rozvíjet schopnost reflexe nad vlastním vyjadřováním i vyjadřováním druhých (např. retrospektivním zamýšlením se nad prožitými komunikačními situacemi, s nimi spojenými úspěchy a neúspěchy)
- po aktivitách či projektech poskytujeme modelovou konstruktivní zpětnou vazbu a zároveň povzbuzujeme žáky k reflexi vlastní práce nebo práce jejich spolužáků
- ukazujeme žákům různé možnosti neverbální komunikace v souladu s danou komunikační situací

- podporujeme žáky ve vyhledávání příležitostí k rozvíjení vlastních (vyjadřovacích) komunikačních schopností
- při podpoře a hodnocení vyjadřování žáků se neorientujeme pouze na obsah jejich sdělení, ale také na jeho výstižnost
- organizujeme aktivity, ve kterých žáci prezentují ve skupinách či před celou třídou své zážitky, nápady a výsledky individuálních či skupinových činností; představují jim a nabádám je přitom k využívání různých forem prezentace obsahu (písmem, slovem, vizualizací prostřednictvím grafů či tabulek atd.)
- do výuky pravidelně zařazujeme také krátké autentické texty a jiná jazyková či obrazná sdělení (obrázky, ilustrace, fotografie, mapy, videa apod.)
- pravidelně s žáky hovoříme o jejich porozumění jazykovým či obrazným sdělením, diskutujeme s nimi o jejich možných významech
- vytváříme jednoduché situace, při kterých jsou žáci nuceni volit mezi různě vhodnými receptivními strategiemi (např. mezi rozlišením podstatných a okrajových informací v textu, mezi snahou pochopit celkovou situaci a najít odpověď na konkrétní otázku ve zvukové nahrávce či videu apod.); žákům pomáháme vybrat vhodnou strategii a zpětně s nimi na tento proces reflektujeme
- pravidelně s žáky problematizujeme interpretaci jazykových či obrazných sdělení, diskutujeme s nimi o jejich možných významech a o komunikačním záměru, kterého chtěl autor dosáhnout
- uvědomujeme si, že žákův neúspěch v řešení úkolu nemusí plynout z jeho neporozumění dané látce, ale pouze ze způsobu zadání takového úkolu
- do svých hodin zařazujeme aktivity jazykového probuzení, v rámci kterých žáci prostřednictvím vlastního prožitku objevují jazykové bohatství ve světě i kolem nich, rozvíjí svůj vztah k mateřštině a pěstují elementární dovednosti potřebné k učení se cizím jazykům: např. různé jazykové hlavolamy založené na srovnávání abeced, slovní zásoby či zvukové stránky různých jazyků; hledání výpůjček a internacionalismů; přiřazování jazyků ke konkrétním místům a kulturám; tvorba jazykových portrétů a jejich společná interpretace
- i v rámci nejazykových předmětů do své výuky čas od času zařazujeme cizojazyčné prvky formou tzv. "jazykových sprch": např. představení několika slovíček k danému tématu a jejich procvičování formou aktivit a her; využívání písní a videí v cizím jazyce atd.
- necháváme žáky objevovat vlastní jazykovou identitu i jazykové bohatství ve světě kolem nich a pomáhám jim tak pěstovat si pozitivní vztah k jazykové diverzitě: např. prostřednictvím tvorby jazykových portrétů či sebehodnotících profilů a jejich interpretace; zkoumáním bezprostřední jazykové krajiny (tj. jazyků a jejich využití na fyzických nápisích a znacích ve veřejném prostoru)
- prostřednictvím různých aktivit a her trénujeme schopnost žáků pozorně a soustředně naslouchat (např. Simon říká, bingo atd.)
- necháváme žáky vědomě se vyjadřovat k obsahu předchozího sdělení (např. shrnutím předchozí párové nebo skupinové diskuze; shrnutím práce nahlas přečteného příběhu; hraním her, jako je tichá pošta apod.)
- do výuky zařazujeme prvky dramatické výchovy a role-play, při kterých se žáci musí vcítit do zadaných rolí a reagovat na situace podle postav, které hrají
- necháváme žáky reagovat na prožité komunikační situace a s nimi spojené úspěchy a neúspěchy; necháváme je vcítit se do svých spolužáků, identifikovat komunikační fauly apod.
- necháváme žáky shrnovat obsah právě ukončených párových či skupinových diskuzí
- vystupujeme jako model aktivního naslouchání a efektivní komunikace, demonstrujeme, jak se adaptovat na různé komunikační styly a situace

D – Kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák:

D1 – účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce

D2 – podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá

D3 – přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají

D4 – vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Společné výchovné a vzdělávací strategie:

- zařazujeme sportovní aktivity do školního rozvrhu, podporujeme mimoškolní sportovní aktivity
- vzděláváme o zdravé výživě
- podporujeme dobré spánkové návyky
- komunikujeme s žáky s respektem, tj. partnersky, vstřícně a otevřeně
- projevují zájem o každého žáka, nabízíme žákům dialog a spolupráci, respektujeme sebepojetí, identitu a potřebu autonomie v jednání jednotlivých žáků
- vytváříme situace, při nichž se žáci mohou aktivně podílet na svém vlastním učení a rozhodování
- pravidelně měníme aktivity a činnosti v návaznosti na potřeby žáků
- učíme žáky techniky, jak zvládat stres (např. mindfulness, relaxační cvičení apod.)
- podporujeme pozitivní myšlení a sebepřijetí
- vytváříme příležitosti pro diskuse a aktivity, které podporují mentální pohodu
- vytváříme návodné situace nebo projekty, které žákům umožní prakticky prožívat proces překonávání obtíží
- sdílíme myšlenku, že každý neúspěch, překážku i chybu, kterou, žáku, uděláš, je dobré brát jako příležitost se něco naučit, jako výzvu k překonání sama sebe, k nápravě, k učení
- pomáháme žákům uvědomění, že umí jednat i pod tlakem a rozhodovat se i v nejistotě
- pomáháme žákům poznat jejich silné stránky a zájmy
- podporujeme rozvoje dovedností a zájmů mimo školu
- podporujeme žáky v přemýšlení o své budoucnosti a uvědomění si odpovědnosti za sebe samého

- začleňujeme pravidelné aktivity na sebereflexi, kde si žáci mohou uvědomovat své úspěchy, výzvy a osobní růst (umožním žákům psát deníky, reflektovat na své zkušenosti a sdílet své myšlenky v diskusích ve třídě)
- debatujeme s žáky o budoucnosti (kariéra, životní cesta, vize, plány)
- vedeme žáky k tomu, aby si uvědomovali emoce a potřeby sebe sama i druhých
- vedeme žáky k tomu, aby si uvědomovali dopady vlastního chování na sebe, ostatní lidi i přírodu
- nabízíme aktivity, které posilují sebevědomí žáků (umožnění prezentace jejich prací před třídou, zapojení do projektů nebo získávání nových dovedností, možnost nahlížet na téma nadoborově, různými metodami jej poznávat)
- podporujeme vytváření a udržování přátelských vztahů mezi žáky
- organizujeme skupinových aktivit a projektů
- učíme žáky komunikačním dovednostem, empatii a řešení konfliktů
- ve výuce v rámci různých témat věnujeme pozornost otázkám etiky a mezilidských vztahů a provázím žáky diskusí o situacích, které vyžadují empatii a respekt
- představujeme žákům příběhy, které zdůrazňují důležitost respektu k odlišnostem
- do výuky zařazujeme aktivity, hry, modelové hry, dramatizaci a cvičení zaměřená na aktivní poslech, komunikaci (umožnění nahlížení problematiky z různých úhlů)
- podporujeme žáky v tom, aby projevovali své názory a potřeby a nebáli se při svém učení chybovat, o chybách přemýšleli a dále se z nich učili (vlastní chyby odkrývám žákům jako příležitosti k učení)
- poskytujeme podpory a porozumění ze strany učitele (být k dispozici pro rozhovory a naslouchat potřebám žáků)
- vytváříme bezpečné a podpůrné prostředí ve škole (aby se žáci cítili respektováni)

E – Kompetence občanské

Na konci základního vzdělávání žák:

E1 – respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí

E2 – chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu

E3 – rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka

E4 – respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit

E5 – chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí a rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Společné výchovné a vzdělávací strategie:

- podporujeme v žácích solidaritu s lidmi žijícími v obtížných podmínkách a ochotu jim pomoci
- seznamujeme žáky s lidskými právy, vysvětlujeme jim důvody nutnosti jejich dodržování a prosazování rovných příležitostí pro všechny
- vytváříme prostor pro vzájemné sdílení zkušeností a zážitků z kontaktu a péče o živé bytosti a prostředí mezi žáky
- svým příkladem modelujeme vhodné chování vůči živým bytostem a okolnímu prostředí
- vytváříme prostor pro otevřenou diskusi žáků o hodnotách a chování svých i ostatních, facilitujeme diskusi a využíváme osvědčené diskusní techniky
- vytváříme situace, při nichž se žáci dostávají do četných přímých kontaktů s různými lidmi a rozmanitými živými bytostmi ve svém okolí
- vytváříme situace, při nichž žáci mohou pečovat o živé bytosti/organismy a zjišťovat tak jejich potřeby
- vytváříme situace, při nichž žáci mohou prozkoumávat své okolí a pečovat o něj či jej zlepšovat
- umožňujeme žákům sdílet své zkušenosti a zážitky z kontaktů a péče o jiné živé bytosti a o své okolí
- jdeme příkladem v citlivém a ohleduplném chování vůči živým bytostem a svému okolí (např. při přírodovědných pozorováních, při sportu a pobytu venku)
- vedeme žáky k vnímání současného světa jako propojeného celku a chápání všech jeho aspektů jako vzájemně závislých
- pomáháme žákům vnímat sama sebe jako součást globálního společenství a motivujeme je k odpovědnému chování
- vytváříme společně s kolegy z jiných oborů zadání, při jejichž řešení/naplnění žák potřebuje kombinovat znalosti a dovednosti z různých oborů
- vytváříme zadání, při nichž žák potřebuje srovnávat shodné a odlišné rysy různých situací a systémů - v rámci oboru i napříč různými oblastmi
- využíváme techniky zviditelňující (skryté) souvislosti různých procesů a jevů - např. simulace a simulační hry, myšlenkové mapy, grafická znázornění a schémata
- vytváříme prostor a bezpečné prostředí pro diskusi žáků o souvislostech různých jevů, procesů a systémů, o významu systémového a celostního přístupu a využíváme k jejímu vedení osvědčené diskusní techniky
- vedeme reflexi o zkušenostech a zážitcích žáků
- vytváříme zadání, při jejichž řešení/naplnění žák potřebuje kombinovat znalosti a dovednosti z různých oborů
- podněcujeme žáky ke kladení a zodpovídání otázek směřujících k hledání příčin a následků různých situací a procesů, doplňujícími otevřenými otázkami je vedeme k hlubšímu promýšlení a prohloubení otázek a odpovědí
- realizujeme výukové programy a učební jednotky k podpoře environmentálních postojů
- pořádáme brigády na úklid okolí
- podporujeme práci žákovského parlamentu, Ekotýmu a třídní samosprávy
- představujeme příklady ilustrující, že budoucí vývoj různých procesů, jevů a systémů nelze přesně předpovídat a že v různých případech jeho směřování zásadně ovlivňují i naše rozhodnutí
- vytváříme zadání, při nichž žáci mohou zjistit hlediska a principy udržitelnosti a aplikují je do jednotlivých oborů
- modelujeme svým profesním, osobním a občanským chováním vhodné postupy z hlediska udržitelnosti

- vytváříme prostor a bezpečné prostředí pro otevřenou diskusi žáků o hodnotách a chování ve vztahu k udržitelnosti, facilituji diskusi a využíváme osvědčené diskusní techniky
- vytváříme zadání, při nichž žáci potřebují uvažovat o budoucím vývoji a porovnávat jeho různé možné varianty
- využíváme techniky zviditelňující minulý a možný budoucí vývoj různých procesů, jevů a systémů - např. simulační hry, grafická znázornění, myšlenkové mapy
- umožňujeme žákovi převzít odpovědnost za uskutečnění přiměřeného úkolu, který si sám zvolí nebo s nímž se vnitřně ztotožní - nezaměňujeme prosté vykonání zadaného úkolu či příkazu se skutečným převzetím odpovědnosti
- stavíme žáky před situace vyžadující přijetí jejich vlastního rozhodnutí (např. při řešení praktického úkolu), nezaměňujeme uskutečnění něčeho na příkaz za rozhodnutí, které žák svobodně a odpovědně zvolil
- stavíme žáky před dilemata týkající se sociální, ekonomické a environmentální spravedlnosti a podněcují je k zaujetí odůvodněných stanovisek, k argumentaci a diskusi (např. formou vhodné diskusní aktivity). V případě potřeby vyjádříme a odůvodníme i svůj odůvodněný pohled a názor, ale nemanipulujeme
- podporujeme aktivní účast žáků na řešení lokálních i globálních výzev a konfliktů
- modelujeme a dramatizujeme se žáky reálné situace
- uskutečňujeme návštěvy kulturních akcí, divadel, výstav, tematicky zaměřené vycházky
- komunikujeme s vedením obce, školskými zařízeními z okolních obcí a ve Vraném
- pořádáme školní akce pro veřejnost (vystoupení, jarmarky, výstavy, ...)
- realizujeme preventivní programy, besedy s odborníky z řad pedagogů, psychologů apod.
- vytváříme prostor a bezpečné prostředí pro vytváření a vyjadřování vlastního názoru žáků na dění okolo nich, sám uplatňuji respektující přístup a vedeme k němu důsledně žáky
- nekritizujeme žáka za názor
- podněcujeme žáky k sledování a hodnocení různých událostí v místě, regionu, zemi i světě
- podněcujeme žáky k vytváření a vyjádření vlastního odůvodněného názoru na různé aspekty veřejného dění a ke kladení souvisejících otázek, k hledání a kritickému vyhodnocování informací a argumentaci, doplňujícími otevřenými otázkami je vedeme k hlubšímu promýšlení názoru
- umožňujeme žákovi vybrat si veřejně prospěšnou aktivitu, kterou si sám či společně s ostatními spolužáky zvolí nebo s nímž se vnitřně ztotožní - nezaměňujeme s účastí na akci z vnějšího popudu (vykonání zadaného úkolu či příkazu)
- umožňujeme žákům zažít společné plánování, uskutečnění a vyhodnocení akce a to opakovaně, podporujeme je při tom vhodnými technikami vedení týmové práce
- navozujeme situace umožňující porozumět potřebám, postojům a zájmům druhých - využíváme vžívání se do rolí a postojů jiných (např. rolové hry)
- podněcujeme žáky k reflexi jejich zkušeností s uplatňováním vlastního vlivu na dění v jejich okolí

F – Kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák:

F1 – používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky

F2 – přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot

F3 – využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření

F4 – orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Společné výchovné a vzdělávací strategie:

- zapojujeme žáky do tvorby školního prostředí a komunitních aktivit
- podporujeme mapování a péče o místní prostředí, učení v krajině a využívání genius loci
- podněcujeme divergentní myšlení a integraci otevřených diskuzí a kreativních úkolů
- nepřímo učíme skrze zkušenosti, experimentování a umělecké vyjádření
- používáme nástroje pro zachycení a vyhodnocení nápadů, jako brainstorming a SWOT analýza
- podporujeme dobrovolnictví a vizualizace budoucích scénářů
- průběžně pracujeme na rozkrývání priorit, hodnot a kompetenčního portfolia žáků
- diskutujeme o osobních, společenských, environmentálních a profesních hodnotách
- upozorňujeme na možnosti a příležitosti k rozvoji silných stránek
- podporujeme získávání zkušeností veřejnou prezentací a sdílením úspěchů
- podporujeme práce s externími zdroji prostřednictvím projektového učení
- podporujeme žáky v objevování tvůrčího potenciálu a motivuji je k přemýšlení mimo ustálené vzorce
- podporujeme samostatné myšlení prostřednictvím bádání, experimentování a otevřeného dialogu
- organizujeme besedy a setkání s inspirativními osobnostmi. úspěšnými absolventy školy
- poskytujeme konstruktivní zpětnou vazbu a formativní hodnocení
- umožňujeme žákům získat zkušenosti v sebe prezentaci a prezentaci úspěchů
- učíme žáky pracovat s externími zdroji a projektovým trojimperativem (vztah mezi časem zdroji a kvalitou)
- zařezujeme kooperativní učení a stanovujeme jasná kritéria pro hodnocení

- rozvíjíme dovednosti síťování a budování kontaktů
- umožňujeme účast na konferencích a exkurzích ve firmách
- propojujeme žáky s komunitou a místní samosprávou skrze projekty
- nabízíme příležitosti ke zdokonalování dovedností důležitých pro jejich budoucí kariéru
- Motivujeme a vyzýváme žáky k iniciativě v učení i praktickém životě
- Nabízíme volnější úkoly a projekty, které podporují jejich aktivní účast a samostatné rozhodování
- Začleňujeme do výuky bloky základů projektového managementu
- Poskytujeme příležitosti pro praktické trénování schopnosti reagovat na změny
- Reagujeme na poptávku žáků po nových dovednostech
- Inspirujeme žáky k rozvoji nových dovedností ve volnočasových aktivitách
- Podporujeme interdisciplinární vzdělávání a inovativní přístupy ve výuce
- Poskytujeme nástroje a techniky pro rozhodování, včetně vytváření seznamů pro a proti a rozhodovacích tabulek
- Zapojujeme žáky do řízení a realizace různých školních aktivit a akcí
- Podporujeme práci se zpětnou vazbou a reflexí
- Předkládáme žákům témata hodnocení a minimalizace rizik
- Poskytujeme pomoc, poradenství a zdroje během činností
- V průběhu spolupráce sledujeme a zastavíme práci, pokud je to potřeba, a věnujeme se reflexi
- Zařazujeme aktivity k rozvoji kooperativního učení a pomáháme žákům ve spravedlivém rozdělení úkolů
- Jako třídní učitelé pracujeme se třídou jako s týmem a usilujeme o rozvoj kvalitních vztahů ve třídě
- Zadávám pravidelně projekty nebo úkoly, kde žáci pracují v párech, skupinách nebo týmech.
- Vytváříme různorodé pracovní skupiny a pomáháme žákům nastavit role, nabízíme možnost výběru
- Posilujeme individuální i kolektivní zodpovědnost dílčími úkoly a podporujeme rozdělování úkolů
- Užíváme různé komunikační strategie a podporujeme sdílení znalostí a vzájemné učení
- Nastavujeme pravidla komunikace a podporujeme společné rozhodování a řešení problémů
- Podporujeme mentorství mezi žáky a zapojujeme je do procesu plánování a rozhodování
- Pomáháme žákům ve skupině rozdělit úkoly tak, aby každý měl jasně definovanou roli
- Vedeme žáky k reflexi a sebehodnocení jejich zkušeností ve skupině

3.3. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření (§ 16 školského zákona). Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření. Řídíme se pravidly vyhlášky č. 27/2016 Sb., Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (dále jen vyhláška).

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení.

U žáků se speciálními zvláštními vzdělávacími potřebami, ale i u žáků nadaných a mimořádně nadaných, uplatňujeme speciálně pedagogické zřetele, metody a postupy. Pedagogičtí pracovníci jsou kompetentní pomoci žákům rozvíjet jejich vnitřní potenciál a podporovat jejich inkluzi včetně odpovídajícího studijního a pracovního uplatnění.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP) jsou integrováni v běžných třídách. Poskytování podpůrných opatření prvního stupně si škola stanovuje sama, průběžně podporu vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Není-li tomu tak, doporučí škola zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně.

Podpůrná opatření od druhého stupně podpory jsou pro tyto žáky zařazena podle doporučení školského poradenského zařízení (dále jen doporučení) a přiznaného stupně podpory pedagogické péče. Vzdělávací obsah vyučovacích předmětů přizpůsobujeme vzdělávacím možnostem a předpokladům žáka s přiznaným podpůrným opatřením podle doporučení, může být vypracován plán pedagogické podpory (PLPP) nebo individuální vzdělávací plán (IVP). Při vzdělávání těchto žáků jsou využívány kombinace speciálně pedagogických postupů a alternativních metod. Školní poradenské pracoviště tvoří: výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog a školní psycholog. Pedagogové spolupracují v případě potřeby zejména s Pedagogicko- psychologickou poradnou Středočeského kraje (Jílové u Prahy) a dalšími zařízeními.

Učitelé na naší škole při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami uplatňují zejména individuální a tolerantní přístup, součinnost školy s rodinou, formativní hodnocení, posilují motivaci, uplatňují vhodné formy komunikace. Nabízejí kompenzační a didaktické pomůcky, speciální výukové programy.

U žáků z kulturně odlišného prostředí věnujeme pozornost osvojení českého jazyka. V rámci multikulturní výchovy se děti při výuce seznamují s českým prostředím, jeho kulturními zvyklostmi a tradicemi a naopak. Děti z majoritní společnosti se nenásilnou formou s využitím projektů seznamují s tradicemi a zvyklostmi dětí z kulturně a jazykově odlišného prostředí.

Škola je bezbariérová, žáci mohou využívat výtah a schodolez.

V případě doporučení školského poradenského zařízení k úpravě výstupů vzdělávání a vytvoření IVP pro žáka s LMP vycházíme při tvorbě IVP z doporučené minimální úrovně výstupů v upraveném RVP ZV s přihlédnutím ke SVP žáka a využíváme při tom [metodického průvodce](#), ve kterém bude vypracována metodická podpora pro stanovení obsahů očekávaných výstupů pro každý ročník (v ŠVP nemáme rozpracované minimální ročníkové výstupy).

3.3.1 Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení plánu pedagogické podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Škola volí podpůrná opatření 1. stupně v případě, že žák má při vzdělávání takové obtíže, že je nezbytné jeho vzdělávání podpořit změnami v metodách a výukových postupech, v organizaci výuky, úpravami v hodnocení, v začleňování do sociální a komunikační sítě školní třídy, případně poskytnutí pomůcek.

Plán pedagogické podpory (dále jen PLPP) sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce nebo speciálního pedagoga. Pokud má PLPP písemnou podobu, obsahuje popis obtíží, pedagogickou podporu, cíle podpory a způsob vyhodnocování. Školní poradenské pracoviště PLPP aktualizuje a průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou ke stanoveným cílům, v opačném případě změni PLPP nebo doporučí žákovi vyšetření ve školském poradenském zařízení. Před zpracováním PLPP probíhají konzultace s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovit metody práce se žákem, způsob kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje schůzky se speciálním pedagogem, vyučujícími, případně metodikem prevence se zákonnými zástupci, pedagogy, vedením školy a žákem samotným. Hodnocení žáka bude v souladu s Pravidly pro hodnocení výsledků vzdělávání, která jsou v další kapitole a která jsou součástí Školního řádu.

3.3.2 Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení individuálního vzdělávacího plánu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Při sestavování individuálního vzdělávacího plánu (dále jen IVP) vycházíme z jeho obsahu stanoveného v příslušné vyhlášce. Práce na sestavení IVP jsou zahájeny neprodleně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení, a je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Vyhotovuje ho třídní učitel za pomoci výchovného poradce, speciálního pedagoga a ostatních vyučujících na základě doporučených podpůrných opatření 2. až 5. stupně přiznaných školským poradenským zařízením. IVP má písemnou podobu, obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje žáka a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání žáka.

V IVP jsou dále uvedeny zejména informace o úpravách obsahu vzdělávání žáka, časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání, úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka, případné úpravě očekávaných výstupů ze vzdělávání žáka. Před jeho zpracováním probíhají konzultace s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovit metody práce se žákem, způsob kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy IVP a organizuje schůzky se speciálním pedagogem, vyučujícími, se zákonnými zástupci, žákem, případně metodikem prevence, vedením školy. IVP může být během roku upravován podle potřeb žáka.

V případě podpůrného opatření (spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů) pro žáky s LMP od třetího stupně podpory bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravu očekávaných výstupů. Minimální doporučená úroveň, která je stanovena v RVP ZV, bude realizována na základě doporučení školského poradenského zařízení. Postup tvorby, realizace a vyhodnocování IVP je stejný jako v případě ostatních žáků.

Škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením, žákem a zákonným zástupcem žáka průběžně sleduje a nejméně jedenkrát ročně vyhodnotí naplňování IVP. Výchovný poradce zajistí informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získáním písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupci ředitele školy a zaznamená potřebné informace do školní matriky.

Hodnocení žáka bude v souladu s Pravidly pro hodnocení výsledků vzdělávání, která jsou součástí ŠVP a Školního řádu.

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami mohou být v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména & personální podpora žáka asistentem pedagoga nebo párovým pedagogem.

& v oblasti metod výuky

- respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků
- metody a formy práce, které umožňují častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi
- důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu
- respektování pracovního tempa žáka
- poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů

& v oblasti organizace výuky

- střídání forem a metod během výuky
- využívání skupinové výuky
- využití kompenzačních a didaktických pomůcek, práce s počítačem a jinou technikou
- v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká relaxace s přestávkou i mimo třídu

& zařazení předmětu speciálně pedagogické péče – vzdělávací obsah bude přizpůsoben vzdělávacím možnostem a předpokladům žáka s přiznanými opatřeními v rámci doporučení.

3.4 Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Řídíme se pravidly vyhlášky č. 27/2016 Sb., Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (dále jen vyhláška).

Za nadaného žáka se považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních nebo sociálních dovednostech nebo jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních nebo sociálních dovednostech.

Zásady práce s mimořádně nadaným žákem

- umožnit pracovat rychlejším tempem s možností další volby činností
- méně procvičovat, umožnit postup dopředu
- náročnější výuka zejména na úrovni kognitivních cílů
- podpora samostatnosti a nezávislosti
- rozvoj kreativního myšlení, tolerance rebelství
- umožnění kontaktu s intelektově podobnými vrstevníky, tvorba skupin napříč třídami

3.4.1 Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení plánu pedagogické podpory žáků mimořádně nadaných

Plán pedagogické podpory (PLPP) může být sestaven pro mimořádně nadaného žáka. Sestavuje jej třídní učitel ve spolupráci se zákonnými zástupci žáka, učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka a školním poradenským zařízením. PLPP mimořádně nadaného žáka může mít písemnou podobu, obsahuje pedagogickou podporu, její cíle a způsob vyhodnocování. Školní poradenské pracoviště PLPP aktualizuje a průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou ke stanoveným cílům, v opačném případě změní PLPP nebo doporučí vyšetření ve školském poradenském zařízení. Výchovný poradce ve spolupráci s třídním učitelem nebo vyučujícím zajistí informovanost zákonného zástupce žáka o poskytování podpory.

3.4.2 Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení individuálního vzdělávacího plánu žáků mimořádně nadaných

Při sestavování individuálního vzdělávacího plánu (IVP) vycházíme z obsahu IVP stanoveného ve vyhlášce. Práce na sestavení IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku. Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka a školním poradenským zařízením. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel se zákonnými zástupci žáka.

Výchovný poradce zajistí informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získáním písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupci ředitele školy a zaznamená jej do školní matriky. Při vyhotovení a realizaci IVP škola postupuje podle doporučení školského poradenského zařízení.

Jako podpůrná opatření pro žáky mimořádně nadané mohou být v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména

- & předčasný nástup žáka ke školní docházce
- & vzdělávání skupiny nadaných a mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech
- & účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětech ve vyšších ročnících školy
- & občasné vytváření skupin pro vybrané předměty s otevřenou možností volby na straně žáka
- & vytváření skupin žáků i napříč třídami, případně ročníky, pro některé předměty
- & obohacování vzdělávacího obsahu
- & zadávání specifických úkolů, projektů
- & příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol
- & nabídka volitelných vyučovacích předmětů

3.5. Průřezová témata

Žijeme ve 21. století. Tedy v době, kdy svět působením lidských aktivit prochází velice dynamickým vývojem. Svět se mění, globalizuje a je třeba to nejen vnímat, ale být schopen také na tyto změny reagovat. Navíc je třeba si uvědomit, že každý jednotlivec je součástí tohoto světa, jeho stavem je ovlivňován a svými rozhodnutími naopak ovlivňuje jeho. Každý člověk má obrovský díl svobody a zároveň odpovědnosti za život svůj i za fungování lidské společnosti a celé planety.

Průřezová témata se svým integračním obsahem mají důležitou úlohu při formování postojů žáků a tím i celé jejich osobnosti. Velmi úzký je jejich vztah ke klíčovým kompetencím, které jsou definovány v RVP ZV.

Realizace průřezových témat má nezastupitelné místo při vzdělávání všech žáků a zvláště pak žáků, u kterých je upravován obsah a výstupy ze vzdělávání od 3. stupně podpůrných opatření. Průřezová témata obsahují silný výchovný aspekt a napomáhají osobnostnímu a charakterovému rozvoji těchto žáků, vytvářejí prostor pro utváření jejich postojů a hodnotového systému. Proto bude i při výuce těchto žáků kladen důraz především na kultivaci jejich postojů a hodnotových orientací. Nároky kladené na utváření vědomostí a dovedností těchto žáků budou vždy plně respektovat jejich individuální možnosti. Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích obsahů oborů. Tím přispívají ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňují proces utváření a

rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Žáci dostávají možnost utvářet si integrovaný pohled na danou problematiku a uplatňovat širší spektrum dovedností.

Na naší škole jsou realizována několikerým způsobem:

- **Integrace do jednotlivých vyučovacích předmětů** – viz tabulky s přehledy jednotlivých témat na následujících stranách

- **Realizace školních projektů**
Školní projekty mohou být realizovány v rámci jednoho předmětu nebo mohou být celoškolní. Mohou se lišit i svým rozsahem – mohou být krátkodobé (dny až týdny), střednědobé (několik měsíců) či dlouhodobé (roční i víceleté). Projekty v rámci jednotlivých předmětů jsou plně v kompetenci jednotlivých pedagogů, v případě, že se jedná o rozsáhlejší projekt, jsou s ním seznámeni i ostatní pedagogové např. v rámci pracovních skupin. Celoškolní projekty jsou projednávány na poradách a je u nich vždy určen vedoucí projektu.
Existují dva základní principy realizace celoškolních projektů
  - pracuje se v rámci třídních kolektivů na dílčím tématu; výsledky jsou pak společně prezentovány a obhajovány na závěr projektu
  - vznikají heterogenní týmy napříč třídami nebo ročníky, tým je veden jedním učitelem

- **Účast v celostátních či mezinárodních projektech**
Naše škola má velkou tradici se zapojením se do celostátních i mezinárodních projektů zaměřených na environmentální výchovu a vzdělávání.

- **Exkurze, výukové programy, besedy, workshopy s daným cílem naplňujícím obsah ŠVP**

- **Práce žákovského parlamentu** – má vztah hlavně k výchově demokratického občana, osobnostní a sociální výchově, ale také k multikulturní a mediální výchově.

- **Třídnické hodiny**

- **Respektující přístup k žákům** poskytuje možnost osobní iniciativy a seberealizace žáků v rámci zásad daných právními normami

- **Osobní příklad a vzor pedagogů školy**